

scenariusz nr 6

DBAM O KULTURĘ OSOBISTĄ

INFORMACJE
OGÓLNE

ZADANIA
PODSTAWOWE

ZADANIA
FAKULTATYWNE

ZADANIA
DODATKOWE

Cele ogólne

1. Poszerzenie wiedzy o obowiązujących normach społeczno-kulturowych.
2. Kształtowanie i rozwijanie umiejętności zachowania się zgodnie z obowiązującymi normami społeczno-kulturowymi.
3. Utrwalanie podstawowych zasad i umiejętności wynikających z kultury osobistej.

Cele szczegółowe

- ▶ Uczeń zna i rozumie zasady kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach społecznych i miejscach publicznych.
- ▶ Uczeń potrafi zastosować zasady kulturalnego zachowania w różnych sytuacjach życiowych.
- ▶ Uczeń stosuje zwroty grzecznościowe.
- ▶ Uczeń rozumie znaczenie i dostrzega wpływ kultury osobistej na funkcjonowanie w środowisku pracy w roli pracownika.

Metody pracy

- ▶ miniwykład
- ▶ metoda pogładowa
- ▶ metoda inscenizacyjna
- ▶ metoda sytuacyjna
- ▶ metoda zajęć plastycznych – plakat

Czas zajęć

45 min. z możliwością rozszerzenia do 90 min.

Środki dydaktyczne znajdujące się na płycie CD

1. Dwie fotografie z osobami ubranymi w odmienny sposób.
2. Schemat „Kultura osobista” (można go także narysować na szarym papierze)
3. Opisy sytuacji dotyczące kulturalnego i niekulturalnego zachowania
4. Filmy oraz zdjęcia - zamienniki
5. 7 kartek A4 papieru kolorowego uzupełnione o piktogram
6. Dyplom Uznania za Wiedzę o Kulturze Osobistej
7. Puzzle [postać osoby z przypiętymi cechami]
8. Szablon klucza
9. Kalendarz pracy własnej
10. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia
11. List do rodziców
12. Wskazówki dla zespołu edukacyjno-wychowawczego
13. Ćwiczenie nr 5 z zestawu „Seventy seven work words”

Środki dydaktyczne do samodzielnego przygotowania przez nauczyciela

14. Ubrania do zaprezentowania dwóch rodzajów ubioru: starannego i niestarannego
15. Arkusz szarego papieru
16. Przybory do pisania i rysowania, nożyczki, srebrna folia, kolorowy papier
17. Walizka i kosz na śmieci

NOTATKI

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I. Etap wprowadzający

A. Czynności organizacyjno -mobilizujące

Powitanie – ok. 1 min.

Uczniowie chodzą swobodnie po sali. Na znak nauczyciela witają się ze wszystkimi, patrząc w oczy partnerowi i podając dłoń:

► „Witaj, jak miło Cię widzieć!”

B. Pobudzenie zainteresowania

Ćwiczenie 1

„Jak Cię widzą, tak o tobie myślą i mówią” – ok. 4 min.

Cel: Pobudzenie zainteresowania uczniów tematem kultury osobistej.

Środki dydaktyczne:

1. Dwie fotografie z osobami ubranymi w odmienny sposób

Nauczyciel prezentuje uczniom kolejno dwie fotografie. Pierwsza z nich przedstawia młodego człowieka w niedbałej pozie, z potarganymi włosami, ubranego w pomiętą koszulę, poplamione spodnie oraz brudne buty. Druga fotografia przedstawia młodego człowieka o wyprostowanej sylwetce, schludnie ubranego (wyprasowana koszula, czyste spodnie, zawiązane buty).

Uczniowie opisują kolejno postacie z fotografii (ich wygląd zewnętrzny, postawę ciała, szczegóły ubioru) oraz zastanawiają się odpowiadając na pytania nauczyciela:

1. Kim jest ta postać?
2. Czym ona się zajmuje?
3. Czy chcieliby z taką osobą przyjaźnić się?

Lub:

4. Która postać się wam podoba?
5. Dlaczego się wam podoba ta postać?
6. Którą osobę chcielibyście poznać?

Nauczyciel nawiązując do przysłowia: „Jak Cię widzą, tak Cię piszą, wskazuje na relacje pomiędzy zachowaniem i wyglądem danej osoby a jej postrzeganiem przez otoczenie.

Uczniom z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym nauczyciel, po omówieniu zadania, wyjaśnia, że na obu fotografiach występuje ta sama osoba. Wskazuje, że różnice w jej odbiorze wynikają jedynie z prezentowanej przez nią postawy ciała i sposobu ubierania się.

Uczniom z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim proponujemy zadać pytania 1-3, zaś w stopniu umiarkowanym i znacznym pytania 4-6.

C. Uzasadnienie potrzeby uczenia się przewidzianych wiadomości i umiejętności

Na dzisiejszych zajęciach dowiedziecie się, czym jest kultura osobista, jak powinien zachowywać się człowiek aby zasłużyć sobie na miano osoby kulturalnej.

Zastanowimy się, jak kultura osobista wpływa na to, w jaki sposób inni ludzie nas postrzegają.

II. Etap pracy właściwej

A. Wiedza (OBSERWUJĘ – WIEM)

Ćwiczenie 2

„Co to jest kultura osobista” – ok. 10 min.

Cel: Uczeń zna i rozumie zasady kulturalnego zachowania się.

Środki dydaktyczne:

2. Schemat: „Kultura osobista”

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie: Po czym poznać ucznia, który zachowuje się w kulturalny sposób?

Wszystkie wypowiedzi uczniów zapisujemy na tablicy, a następnie porządkujemy w postaci schematu.

Nauczyciel przybliży uczniom pojęcie kultury osobistej. Omawia i podsumowuje schemat. Podkreśla, że kultura osobista to zasady, których należy zawsze przestrzegać.

Miniwykład

Osoba kulturalna okazuje szacunek innym ludziom, stosuje zwroty grzecznościowe, dba o higienę osobistą i schludne ubranie (należy wyjaśnić, co to znaczy schludne), dba o porządek, nienagannie zachowuje się przy stole. O kulturze osobistej świadczy również to, że wywiązujemy się z obietnic i swoich obowiązków.

Nauczyciel podkreśla wpływ kultury osobistej na to, jak patrzą i co myślą o nas inni. Warto podkreślić również to, że niekulturalne zachowanie wobec innych wywołuje w nich podobne reakcje wobec nas samych.

Ćwiczenie 3

„Kultura do walizki” – ok. 10 min.

Cel: Uczeń rozumie i identyfikuje zasady kulturalnego zachowania się.

Środki dydaktyczne:

- 3. Opisy sytuacji
- 17. Walizka i kosz na śmieci

Nauczyciel odczytuje opisy sytuacji (środek dydaktyczny nr 3), uczniowie klasyfikują zachowania na kulturalne i niekulturalne podejmując przy tym decyzje wspólnie. Jeden z uczniów przykleja kulturalne zachowanie do walizki, niekulturalne wrzuca do kosza.

Nauczyciel podsumowuje ćwiczenie mówiąc:

▶ Kulturalny człowiek używa słów: dzień dobry, dziękuję, przepraszam, dba o higienę ciała i ubiór, wie, jak należy zachować się przy stole, w kinie, w autobusie.

Uczniom z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy ograniczyć liczbę sytuacji do około pięciu.

Ćwiczenie 4

„Dostrzegam brak kultury w zachowaniu” – ok. 15 min.
zadanie dodatkowe

Cel: Uczeń zna zasady kulturalnego zachowania.
Analiza historyjek społecznych

Środki dydaktyczne:

- 4. Krótkie filmy przedstawiające daną sytuacją lub zdjęcia (zamiennie)

Przedstawię wam kilka sytuacji. Waszym zadaniem jest odpowiedź na pytania:

- ▶ Jakie zasady złamali bohaterowie historyjek?
- ▶ Co nieodpowiedniego zrobili?
- ▶ Co myślicie o takim zachowaniu?
- ▶ Czy chcielibyście z taką osobą współpracować?

Udzielcie również porady, co taka osoba powinna w sobie zmienić.

Sytuacja I: zasada szacunku wobec rówieśników, niestosowanie zwrotów grzecznościowych, niekulturalne zachowanie przy stole.

▶ Andrzej wbiegając do stołówki potrafił koleżankę. Nie zwrócił na nią uwagi. Pobiegł dalej, znalazł wolne miejsce. Odsunął z hałasem krzesło, krzyknął do dyżurnych aby przynieśli mu obiad. Gdy kolega spojrzał na niego z wyrzutem, bąknął „co się gapisz”. Obiad zjadł łapczywie, siorbiąc zupę, po czym wytarł rękawem usta i wybiegł.

Sytuacja II: brak szacunku wobec dorosłych

▶ Podczas rozmowy z wychowawczynią Paweł siedział nie patrząc nawet w kierunku nauczycielki. Wyjął telefon i zaczął pisać wiadomość. Gdy nauczycielka zwróciła mu uwagę, odpowiedział arogancko, że nie ma ochoty wysłuchiwać tych głodnych kawałków, wstał i wyszedł.

Sytuacja III

▶ Anka ma dzisiaj spotkanie w sprawie pracy. Chciała zrobić jak najlepsze wrażenie więc ubrała się w króciutką spódniczkę w jaskrawą kratę, ulubiony topik z dużym dekoltem. Aby wyglądać jeszcze atrakcyjniej zrobiła mocny makijaż, założyła długie kolczyki, rozpuściła włosy. Dokumenty złożyła i upchnęła do różowej, lakirowanej torebeczki...

Sytuacja IV

▶ Dziesięć minut po dzwonku do klasy wszedł Tomek. Potargane włosy, pognieciona bluza i spodnie. Gdy usiadł w ławce wszyscy poczuli nieprzyjemny zapach potu...

Sytuacja V

▶ Drużyna piłki nożnej chłopców ma mecz z drużyną z innej szkoły. Koleżanki przyszły aby kibicować. Mecz zaczął się niezbyt korzystnie. Już w 5 minucie przeciwnicy strzelili gola. Zaraz potem kolejnego. Markowi puściły nerwy. Podbiegł do bramkarza zaczął wyzywać go, używając wulgarnych słów, popchnął go, odwrócił się i wrzeszczał na obrońców...

Sytuacja VI: brak szacunku dla innych

▶ Ewa biegła korytarzem. Nagle poślizgnęła się i upadła. Z niezapiętego plecaka wypadły jej przybory szkolne. Wojtek zaczął się głośno śmiać. Gdy dziewczyna pochyliła się aby zbierać rozsypane rzeczy, kopnął piórnik a książkę wrzucił do śmietnika.

Sytuacja VII

▶ Agata zaprosiła do siebie koleżanki. Gdy weszły do jej pokoju, nie mogły znaleźć miejsca aby usiąść. Na krzesłach leżały w nieładzie ubrania, na stole stały brudne talerze i kubki. Kosz był pełen śmieci.

W grupie uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy, by młodzież opisywała każdą sytuację zaraz po jej przedstawieniu. Ograniczamy ilość prezentacji do tylu, na ile pozwala czas i poziom funkcjonowania grupy.

B. Działanie (Działam)

Ćwiczenie 5

„Siedem obszarów kultury osobistej” – ok. 10 min.

Cel: Utrwalanie podstawowych zasad i umiejętności wynikających z kultury osobistej.

Środki dydaktyczne:

- 5. 7 kartek A4,
- 15. arkusz szarego papieru
- 16. przybory do pisania

Dzielimy uczniów na 7 zespołów.

Każdy zespół losuje jedną kartkę A4 spośród siedmiu wcześniej przygotowanych w różnych kolorach. Na każdej z nich wcześniej należy zapisać po jednym obszarze kultury osobistej spośród poniższych:

- ▶ stosowanie zwrotów grzecznościowych i kultura słowa,
- ▶ odpowiednie zachowanie wobec innych,
- ▶ zachowanie przy stole,
- ▶ wywiązywanie się z obowiązków (szkolnych),
- ▶ higiena osobista,
- ▶ utrzymywanie porządku,
- ▶ schludny i stosowny ubiór.

Zadaniem każdego zespołu jest wypisanie jak największej ilości zachowań świadczących o tym, że osoba posiada kulturę osobistą w wylosowanym zakresie. W razie potrzeby członkowie innych zespołów dodają swoje propozycje.

Końcowy efekt pracy eksponujemy na plakacie: Obrysowujemy kontur jednego z uczniów na arkuszu szarego papieru i wokół konturu przyklejamy kolorowe kartki z informacjami dotyczącymi kultury osobistej.

Każdy uczeń, który uważa siebie za osobę kulturalną albo chce taką zostać, składa swój podpis na konturze ucznia.

Uczniowie z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym losują kartki z wypisanym obszarem kultury osobistej, uzupełnione o piktogram, następnie podają po jednym przykładzie kulturalnego zachowania, nauczyciel zapisuje je na kartce danego ucznia.

Ćwiczenie 6

„Umiem być kulturalny” – ok. 15 min.

Zadanie dodatkowe

Cel: Uczeń potrafi zastosować zasady kulturalnego zachowania się.

Środki dydaktyczne

6. Dyplom Uznania za Wiedzę o Kulturze Osobistej

Uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel odczytuje treść zadania i prosi kolejno uczniów o udzielenie odpowiedzi. Po zakończeniu zadania, uczniowie otrzymują nagrodę w postaci **„Dyplomu Uznania za Wiedzę o Kulturze Osobistej”**.

1. Wchodzisz do gabinetu lekarskiego. Co mówisz?
2. Na ulicy spotykasz nauczyciela ze swojej szkoły. Co mówisz?
3. Oddajesz koleżance płytę. Co mówisz?
4. W co ubierasz się na rozpoczęcie roku szkolnego?
5. Przypadkowo, popychasz koleżankę w kolejce po obiad. Co mówisz?
6. Jesteś na imieninach u cioci. Na stole stoją Twoje ulubione dania. Goście nie siedli jeszcze do stołu. Co robisz?
7. Dzwonisz do przychodni zdrowia, żeby zapytać o wizytę u lekarza. Od czego zaczynasz rozmowę?
8. Wracasz ze szkoły autobusem. Jesteś bardzo zmęczony i zadowolony, że masz siedzące miejsce. Na następnym przystanku wsiada młoda kobieta z malutkim dzieckiem na rękę. W autobusie nie ma wolnego miejsca. Co robisz?

9. Idziesz na rozmowę z kierownikiem Warsztatów Terapii Zajęciowej.
Chcesz dobrze wyglądać i dlatego:
 - a. zakładasz czyste ubranie, czy
 - b. ubierasz się w to, w czym sprzątałeś mieszkanie?
10. Koleżanka z klasy pożyczyła ci płytę ulubionego zespołu.
Jak się zachowujesz, co jej mówisz?

W przypadku uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym ograniczamy ilość zadań do tylu na ile pozwala poziom grupy i czas.

Ćwiczenie 7

„To ważne jak wyglądam” – ok. 15 min.

Zadanie dodatkowe

Środki dydaktyczne:

14. ubrania

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy, które losują zadania.

- ▶ Zadaniem pierwszej grupy jest „stworzenie” postaci, która dba o swój wygląd, a jej zachowanie jest zgodne z przyjętymi normami.
- ▶ Druga grupa „tworzy” osobę nie dbającą o wygląd, zachowującą się niekulturalnie. Do dyspozycji mają różne, wcześniej przygotowane ubrania. Wybierają spośród siebie osobę, którą będą przebierać.

Omówienie dlaczego schludny wygląd jest kulturalny i jakie z tego wypływają korzyści.

Osoba schludnie ubrana

- ▶ Wzbudza zaufanie
- ▶ Szybciej nawiązuje znajomości
- ▶ Jest lubiana
- ▶ Szybciej znajdzie pracę

Osoba niechlujnie ubrana

- ▶ Jest wyśmiewana
- ▶ Nie budzi zaufania
- ▶ Ludzie jej unikają
- ▶ Nie znajdzie pracy

Proponujemy, aby uczniowie z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym wykonali to ćwiczenie z pomocą nauczyciela lub zamiast niego wykonali ćwiczenie nr 8.

Ćwiczenie 8

„Puzzle” – ok. 10 min.

Zadanie fakultatywne do ćwiczenia nr 7.

Środki dydaktyczne:

7. Puzzle – postać osoby

Na zakończenie zajęć uczniowie układają postać człowieka, do której przytwierdzone są zasady kultury osobistej. Po ułożeniu postaci nauczyciel z uczniami omawia cechy kulturalnej osoby.

Puzzle można wydrukować dla każdego ucznia lub powiększone układać z całą grupą.

Uczniowie nakleją układankę na kartkę i zabierają do swego portfolio.

III. Etap końcowy

Ćwiczenie 9

„Klucze do ludzkiej życzliwości” – ok. 8 min.

Środki dydaktyczne:

- 8. Wycięte szablony kluczy,
- 16. Nożyczki, srebrna folia, kolorowy papier

Uczniowie wycinają z przygotowanego szablonu 3 klucze (ok.15 cm), które okleja srebrną folią. Na każdym kluczu nakleja kartki ze słowami: Dziękuję, Proszę, Przepraszam.

Miniwykład

Kulturalne i uprzejme słowa, takie jak: dziękuję, proszę i przepraszam ułatwiają codzienne życie i są jak klucze, którymi otwiera się drzwi do życzliwego traktowania nas przez innych ludzi.

PRACA POMIĘDZY ZAJĘCIAMI

PRACA WŁASNA UCZNIA

Środki dydaktyczne:

- 9. Kalendarz pracy własnej
- 10. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia

Przez cały tydzień, do czasu następnych zajęć, uczeń zwraca uwagę na zasady kulturalnego zachowania się i wypełnia kalendarz pracy własnej.

Uczniowie przekazują nauczycielowi informacje zwrotne, co im się podobało, co było dla nich ciekawe podczas zajęć.

PRACA Z RODZICAMI

Środki dydaktyczne:

- 11. List do rodziców

Prosimy rodziców, by zwracali uwagę na kulturę osobistą swoich dzieci oraz by ustalali zasady kulturalnego zachowania się w domu, obserwowali zachowania swych dzieci i wspólnie je analizowali. W krótkim liście do nauczyciela prowadzącego zajęcia niech napiszą, kiedy i w jakich sytuacjach w ciągu ostatniego tygodnia ich córka/syn okazali się być kulturalnymi osobami.

ZESPÓŁ EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZY

Środki dydaktyczne:

12. Wskazówki dla zespołu edukacyjno-wychowawczego

Przekazujemy prośbę o zwracanie szczególnej uwagi na używanie przez uczniów zwrotów grzecznościowych oraz kulturalnego powitania i pożegnania uświadamiając im, że jest to bardzo dobrze widziane w kontaktach z innymi osobami oraz różnych miejscach publicznych, z których na co dzień korzystamy (np. w urzędach).

Wychowawcom internatu proponujemy zorganizowanie konkursu „Mistrz dobrych manier w internacie”.

Proponujemy także zorganizowanie sesji plakatowej na temat „Kultura osobista to klucz do ludzkich serc”.

Nauczyciel języka angielskiego

Środek dydaktyczny:

13. Ćwiczenie nr 5 z zestawu „Seventy seven work words”

Uczeń wykonuje Ćwiczenie nr 5 z zestawu „Seventy seven work words”.

NOTATKI